

2023-10-12
LI2023/03371
LI2023/01078 (delvis)

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Transportstyrelsen

601 73 Norrköping

Uppdrag att utreda förutsättningarna för körprov i trafik vid bedömning av undantag från de medicinska kraven för den som har synfältsbortfall

Regeringens beslut

Regeringen ger Transportstyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att ett körprov i verklig trafik för behörighet B, genomfört av Trafikverket, ska kunna användas som en del av bedömningen av undantag från de medicinska kraven för den som har synfältsbortfall. Transportstyrelsen ska även utreda och föreslå en lämplig omfattning av en sådan verksamhet och hur ett sådant prov ska utformas.

Transportstyrelsen ska beakta erfarenheter från undantagshanteringen för synfältsbortfall i ett urval av andra europeiska länder. Vidare ska Transportstyrelsen inhämta synpunkter från berörda myndigheter och samarbeta med Trafikverket vad gäller utformning av prov och regler kring förarprovare.

Transportstyrelsen ska inom ramen för uppdraget utreda om det krävs författningsförändringar och lämna nödvändiga författningsförslag.

Konsekvenserna av eventuella författningsförslag ska beskrivas i enlighet med vad som anges i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, inklusive hur en sådan undantagshantering ska finansieras.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2025 till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet).

Skälen för regeringens beslut

I bilaga III till Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG av den 20 december 2006 om körkort återfinns harmoniserade medicinska minimikrav för synfältet. I direktivet anges också att utfärdande av körkort kan övervägas i undantagsfall för förare i grupp I (behörigheterna AM, A1, A2, A, B och BE) om de inte har någon annan nedsättning av synfunktionen och att personer i dessa fall även bör klara av ett praktiskt körprov anordnat av behörig myndighet. Minimikraven för synfält i direktivet har införlivats i Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:125) om medicinska krav för körkort m.m. Personer med synfältsdefekter och som inte uppfyller de medicinska kraven nekas körkortstillstånd eller får sitt körkort återkallat. Transportstyrelsen kan dock i vissa fall meddela undantag från synkraven för synfältsdefekter även om minimikraven i direktivet inte är uppfyllda. I Sverige finns däremot inte någon möjlighet för praktiska tester för att visa körförmåga.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som trafikutskottet anför om att möjligheten att använda ett simulatortest för att bedöma körförmågan hos personer som fått sitt körkort återkallat på grund av synfältsdefekter bör återinföras och att ett nytt system för körprov på väg för personer med synfältsdefekter bör utredas (bet. 2019/20:TU14, rskr. 2019/20:323).

Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI) fick 2021 i uppdrag av regeringen att i samarbete med Trafikverket och Transportstyrelsen utreda förutsättningarna för en undantagshantering från de medicinska föreskrifterna avseende synfältsbortfall. Uppdraget redovisades den 31 oktober 2022 i rapporten Utredning om förutsättningar för undantag från de medicinska kraven för individer med synfältsbortfall (VTI rapport 1149). Av rapporten framgår att forskningen på gruppnivå visar att förare med en nedsatt synförmåga kör sämre än de med normalseende, men att det inom gruppen finns individer som kan kompensera för bristerna och köra trafiksäkert. Vidare konstateras det i rapporten att ett nytt förfaringsätt för hanteringen av individer med synfältsbortfall med avseende på körkortsinnehav skulle få flera positiva effekter. Därtill anges i rapporten att det finns ett antal juridiska hinder för att införa ett praktiskt prov för prövning av synfältsbortfall, vilket skulle kräva lagändringar, liksom ändringar på förordnings- och föreskriftsnivå.

Rapporten visar även att praktiskt körprov vid synfältsdefekter finns i ett flertal europeiska länder och det framgår att det finns skilda regler kring körprov. Vissa länder har som förutsättning för undantag att sjukdomen inte är progressiv medan andra endast sätter en gräns för storleken på synfältsdefekterna. I Sverige har ett godkänt körprov från den nederländska körkortsmyndigheten (CBR) lagts till grund för ett beviljat undantag i en dom från kammarrätten i Sundsvall (mål nr 3569-20). Transportstyrelsen bör därför beakta erfarenheter från ett urval av europeiska länder, särskilt i frågan om förutsättningar för undantag.

Av körkortsdirektivet framgår att det praktiska testet ska anordnas av en behörig myndighet. Transportstyrelsen är den myndighet som har bemyndigande att föreskriva om förarprov medan Trafikverket är den myndighet som i dag genomför den absoluta majoriteten av körprov i Sverige. Som konstateras i VTI:s rapport är Trafikverket den myndighet som är lämplig att genomföra körprov i trafik även i dessa fall. Av denna anledning ska myndigheterna samarbeta vad gäller utformning av prov.

Möjligheten att framföra fordon innebär många gånger en frihet för den enskilde men kan också vara en förutsättning för att kunna ta sig till arbetet eller andra målpunkter. Samtidigt är det ur trafiksäkerhetshänseende viktigt att de förare vi har på våra vägar uppfyller de medicinska kraven för körkortsinnehav. Inom gruppen av personer med synfältsbortfall finns individer som kan kompensera för bristerna i synfältet och därmed köra trafiksäkert. Det är därför rimligt att dessa får en möjlighet att få sin faktiska körförmåga prövad.

På regeringens vägnar

Andreas Carlson

Sofie Mååg

Kopia till

Justitiedepartementet/PO

Socialdepartementet/SOF

Finansdepartementet/BA

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/US och RS

Statens väg- och transportforskningsinstitut

Trafikverket